

FILHARMONIA
KALISKA

GRAMMY
AWARD
WINNER

Dyrektor Ruben Silva

Impresjonizm W MUZYCE

KONCERT Z OKAZJI
DNIA MATKI

SEZON ARTYSTYCZNY 2023/2024

24 maja 2024 r. / g. 19:00

Impresjonizm W MUZYCE

KONCERT Z OKAZJI
DNIA MATKI

Marianela Aparicio Yuja – fortepian

Ruben Silva – dyrygent
Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Kaliskiej

Paul Dukas

Uczeń Czarnoksiężnika

Maurice Ravel

Koncert fortepianowy G-dur

I *Allegremente*

II *Adagio assai*

III *Presto*

Claude Debussy

Morze

Nade wszystko muzyki! – tymi słowami rozpoczął swój poetycki manifest Paul Verlaine – czołowy przedstawiciel symbolizmu w literaturze. Verlaine utożsamiając muzykę z brzmieniowością, uznawał jej wyższość nad słowem, niezdolnym do bezpośredniego wyrażania emocji i nastrojów. Prymat brzmienia nad treścią i marzenia nad realizmem stał się inspiracją dla całego pokolenia artystów przełomu XIX i XX wieku, których twórczość zwykło się określać mianem im-

presjonizmu. Ich ojczyzną była Francja, a czołowymi przedstawicielami malarze: Claude Monet, Auguste Renoir i Paul Cézanne oraz kompozytorzy: Claude Debussy, Maurice Ravel czy Paul Dukas.

Moment, odbicie, wrażenie – w tych kilku określeniach zamyka się istota twórczości impresjonistów. Skupienie na nastroju i towarzyszących mu wrażeniach zmysłowych osiągnięte jest, w malarstwie, za pomocą wyizolowanych plam koloru, w muzyce – barw brzmieniowych.

” *Bo nade wszystko chcemy Odcienia,
Odcienia, nie kolorów tęczy! (...)*

Paul Verlaine, *Sztuka poetycka*

Wysunięcie na pierwszy plan czynnika kolorystycznego pociągnęło za sobą głębokie zmiany w sposobie traktowania melodyki oraz kształtowaniu podstawowych elementów dzieła muzycznego: instrumentacji, faktury, harmonii i dynamiki.

Jednym z pierwszych utworów reprezentujących cechy muzycznego impresjonizmu jest *Uczeń Czarnoksiężnika* Paula Dukasa (1897), jednocześnie scherzo symfoniczne inspirowane poematem Johanna Wolfganga Goethego o tym samym tytule. Obecność pozamuzycznych odniesień sytuuje dzieło Dukasa w nurcie muzyki programowej. Sam kompozytor dołączył zresztą do partytury utworu notatkę sugerującą pozamuzyczny program i sposoby jego realizacji. Dowiadujemy się z niej o obecności czterech zasadniczych, kontrastujących ze sobą motywów: czarów, miotły, ucznia i czarnoksiężnika. Dukas w doskonały sposób wykorzystuje możliwości brzmieniowe i artykulacyjne poszczególnych instrumentów, na przykład jeden z czołowych tematów powierza obsadzie złożonej z fletów i trąbki z tłumikiem. Jednak główny temat utworu o lekkim, zabawnym charakterze prowadzi fagoty. Zapadające

w pamięć motywy i błyskotliwa orkiestracja zdecydowały o ogromniej i niesłabnącej popularności dzieła francuskiego twórcy. Choć w swoim dorobku Dukas posiada tylko kilkanaście utworów, za sprawą tego jednego zapisał się na kartach historii muzyki europejskiej.

Skasyfikowanie różnorodnej i bogatej twórczości muzycznej Maurice Ravela stanowi dla muzykologów dużo większe wyzwanie. Choć można przyjąć dominację dwóch zasadniczych nurtów stylistycznych, impresjonistycznego i klasycyzującego, w praktyce różne idee i koncepcje w twórczości Ravela wzajemnie się przenikają i uzupełniają. Doskonałą ilustracją tego zjawiska jest słynny *Koncert fortepianowy G-dur* (1931). Stanowi on próbę pogodzenia klasycznej formy cyklicznej z nowoczesną szatą brzmieniową i wyrafinowaną harmoniką. Według samego Ravela *Koncert G-dur* powstał w duchu koncertów Mozarta, o czym świadczy dążenie do obiektywizmu wypowiedzi, wyważone proporcje oraz trzyczęściowa budowa (1. *Allegro moderato*, 2. *Allegro assai*, 3. *Presto*). Jednak to nie doskonałość formalna, ale bogactwo kolorystyczne i wybitna orkiestra-

cja zdecydowały o wielkości dzieła Ravela. Szczególną uwagę zwraca różnorodność figuracji w partii instrumentu solowego, liczne glissanda (także w partiach instrumentów dętych), nietypowe wykorzystanie rejestrów oraz nowoczesna harmonika traktowana jako środek kolorystyczny. Przykładem takiego traktowania harmonii jest nakładanie na siebie trybów majorowego i minorowego tworzące w efekcie bitonalną warstwę brzmieniową o oryginalnym kolorycie. Z takim zabiegiem spotkamy się m.in. w drugim temacie omawianego koncertu, w którym odnajdziemy również echa muzyki jazzowej, m.in. wpły-

wy *Błękitnej Rapsodii* Georga Gershwina, czy rytmy popularnego fokstrota. Premiera *Koncertu G-dur* pierwotnie miała odbyć się w marcu 1931 roku w Amsterdamie, z Ravelem w roli solisty, niestety pogarszający się stan zdrowia kompozytora pokrzyżował te plany. Ostatecznie prawykonanie utworu odbyło się 14 stycznia 1932 roku w Paryżu. Partię fortepianu wykonała Marguerite Long, a orkiestrą dyrygował sam kompozytor. Co ciekawe podczas tournée po Europie, w marcu 1932 roku, Ravel jako dyrygent odwiedził również Warszawę – dyrygował wówczas orkiestrą symfoniczną Filharmonii Warszawskiej.

” *Muzyka jest stworzona dla niewyraźnego.*

Claude Debussy

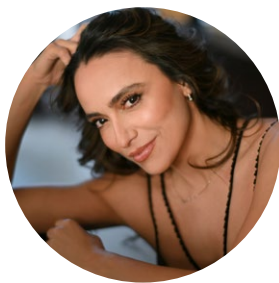
Z muzycznym impresjonizmem najtrwalej łączy się jednak nazwisko innego francuskiego kompozytora – Claude’a Debussy’ego. Wśród dzieł tego twórcy uchodzących za manifest nowego kierunku, wymienia się przede wszystkim *Preludium do Popołudnia fauna* (1894) oraz tryptyk symfoniczny *Morze* (1905). Nie od razu jednak utwory te zyskały zrozumienie krytyków i poklask słuchaczy. Premiera *Morza* 15 października 1905 roku zakończyła się fiaskiem, a wśród głosów krytyki dominował pogląd o nieudanej próbie naśladownictwa, czy wręcz reprodukcji natury. *La mer* to dzieło symfoniczne składające się z trzech części opatrzonych tytułami: 1. *Od świtu do południa na morzu*, 2. *Gra fal*, 3. *Rozmowa wiatru z morzem*. W swoim tryptyku Debussy traktuje orkiestrę w spo-

sób ekonomiczny przeciwstawiając sobie poszczególne instrumenty lub ich niewielkie grupy i eksponując pojedyncze brzmienia lub techniki m.in. *flażolety*, *glissanda*, czy *grę z tłumikiem*. Kompozytor zwiększa również znaczenie i zakres działania instrumentów perkusyjnych, zwłaszcza *idiofonów*, które doskonale oddają aurę brzmieniową otaczającej przyrody – nieustannego ruchu fal oraz migoczących i rozedrganych odblasków światła na tafli wody. Wspomnianej migotliwości brzmienia sprzyja również stosowanie dynamiki *piano* we wszystkich możliwych odcieniach i niuansach, wraz z towarzyszącymi jej poetyckimi określeniami wykonawczymi.

Tekst: Agnieszka Sozańska-Lawniczak

” *Bo żadne z owoch mórz nie trwało dłużej niż jeden dzień. Nazajutrz było już inne, czasem podobne do tamtego. Ale nie było nigdy dwa razy jednakie.*

Marcel Proust

Mariana Aparicio Yuja

Jedna z najbardziej wszechstronnych i charyzmatycznych pianistek w Boliwii. Studiowała w Boliwii (Eduardo Laredo Institute) z mistrzami Eduardo Salinasem, Emilio Alissem, Nadią Lopic, na Kubie (Instituto Superior de Arte de la Habana) z mistrzynią Teresitą Junco oraz w Argentynie z wielkim argentyńskim mistrzem Antonio De Raco. Odbyła również kursy mistrzowskie u Mario Estensoro, Teresy Laredo, Ramiro Sanjineza, Rosalii Capote (Kuba), Ziala Kvernatzego (Rosja), Jean Paula Sevilli (Hiszpania), Arnaldo Tapii Caballero (Chile).

Laureatka MAYA INTERNATIONAL AWARD 2023 w kategorii Najlepszy Artysta Klasyczny. Koncertowała w Boliwii, na Kubie, w Chile, Meksyku, Wenezueli, Argentynie, Brazylii, Francji, Hiszpanii, Belgii, Włoszech, Luksemburgu, Norwegii i Polsce, z solowymi recitalami fortepianowymi oraz w zespołach kameralnych. Dzieliła scenę m.in. z: Orkiestrą Filharmonii Koszalińskiej, Orkiestrą Filharmonii Bałtyckiej, Boliwijską Narodową Orkiestrą Symfoniczną, Orkiestrą Symfoniczną UNCuyo, Orkiestrą Symfoniczną Mar del Plata, Orkiestrą Narodowego Muzeum Sztuk Pięknych w Buenos Aires, Orquesta Filarmónica de Cochabamba, Orquesta Sinfónica de Cochabamba, Orquesta Sinfónica Hombres Nuevos, Orquesta Filarmónica de Santa Cruz i Sinfónica Juvenil de Santa Cruz, Orquesta Sinfónica del Alto (La Paz), Orquesta de Cámara Municipal, Camerata Concertante.

Jej repertuar solowy obejmuje koncerty Bacha, Mozarta, Chopina, Ravela, Rachmaninowa, Halasa, Czajkowskiego i Gershwin. Jest koordynatorką edukacyjną Festiwalu Orkiestry Guadalquivir, koordynatorką kulturalną Boliwijskiego Prywatnego Uniwersytetu, twórczynią i kierowniczką Międzynarodowego Festiwalu Pianistycznego „Encuentros”. Pianistka odkryła swoje muzyczne powołanie podczas pracy nad projektem „Piano con Aire Oriental”. Tworzy własne aranżacje fortepianowe muzyki ze wschodu Boliwii, wzbogacając te utwory o harmoniczne, stylistyczne i wirtuozowskie zasoby typowe dla muzyki klasycznej. Seria zostanie opublikowana w Bolivian Composers Collection. Jako uzupełnienie serii stworzonych partytur, produkuje klipy wideo, które promują kultowe miejsca w Boliwii.

Album pianistki zatytułowany ANIMA, który zawiera również utwory boliwijskiego kompozytora Huascara Bolívara, był częścią pierwszej rundy amerykańskich nagród Grammy i został nominowany do latynoamerykańskich nagród Grammy w kategoriach: Best Classical Instrumental Solo

(Anima, kompozycje i aranżacje tradycyjnej muzyki boliwijskiej), Best Arrangement, Instrumental or A Cappella (Alma Cruceña By Marianela Aparicio) i Best Contemporary Classical Composition (Tierra Salada – Huascar Bolivar – Marianela Aparicio).

Pianistka nagrała płytę ze skrzypaczką Cecilią Isas i waltornistą Pablo Nali, wykonując Trio op. 40 Brahmsa i dwa inne utwory dla tego zespołu skomponowane przez Pablo Aguirre (Argentyna) i Agustina Fernandez (Boliwia). Zespół brał udział w wielu festiwalach, m.in. Międzynarodowy Festiwal w Colmar (Francja), Międzynarodowy Festiwal CIFM (Francja), Międzynarodowy Festiwal w Campos De Jordao (Brazylia), Festiwal Muzyki Barokowej i Starożytnej w Juiz de Fora (Brazylia), Festiwal Marthy Argerich (Argentyna), November is Music (UNA), Pianorama Argentino Latinoamericano.

Artystka zdobyła pierwsze miejsca w Narodowym Konkursie Pianistycznym Eduardo Caba oraz w dwóch wersjach Narodowego Konkursu Pianistycznego Jaime Paz Zamora, jest także laureatką nagrody TOYP Award (The Outstanding Young People).

Ruben Silva

Dyrektor Filharmonii Kaliskiej. Ukończył Akademię Muzyczną F. Chopina w Warszawie. Laureat wielu konkursów dyrygenckich. Odznaczony przez Prezydenta RP Złotym Krzyżem Zasługi za całokształt osiągnięć artystycznych (2012). Dyrygował orkiestrami na całym świecie, dokonał wielu prawykonń światowych dzieł współczesnych kompozytorów polskich oraz licznych nagrań archiwalnych polskiej muzyki XIX, a także XX i XXI wieku. Był dyrektorem artystycznym Opery Wrocławskiej, Opery Krakowskiej, Filharmonii Koszalińskiej, kierownikiem muzycznym Teatru Wielkiego w Łodzi. Od 1983 do 2018 roku związany z Warszawską Operą Kameralną, od 2013 roku był jej dyrektorem artystycznym. W 2017 roku był dyrygentem Polskiej Opery Królewskiej w Warszawie. Był dyrektorem naczelnym i artystycznym Filharmonii Sinfonia Baltica w Słupsku (2018–2021). Prowadził kilkadziesiąt premier operowych, operetkowych i musicalowych w wielu polskich i europejskich teatrach.

FILHARMONIA KALISKA

Ruben Silva – pierwszy dyrygent

Skład orkiestry

Skrzypce

Jakub Śmigieński – koncertmistrz,
Aleksandra Gluch – koncertmistrzyni,
Andrzej Stańczyk – zastępca koncertmistrza,
Izabela Garyantesiewicz – prowadząca grupę II
skrzypiec, Kamila Śmigieńska – lider,
Beata Dobak, Jacek Fabiniak, Arkadiusz Hylewski,
Małgorzata Kozera, Paweł Kulczycki,
Heghine Mkrtchyan, Natalia Pawłowska,
Maria Sienkiewicz-Chrześcijanek,
Aleksandra Śmieja, Irena Świątek, Irena Piechota

Altówki

Barbara Krawczyk – prowadząca grupę,
Szymon Pótorak – zastępca prowadzącej grupę,
Aleksandra Kwiecik, Katarzyna Niemczyk,
Patriciu Cristian Pitis

Wiolonczele

Joanna Bara – koncertmistrzyni,
Piotr Łyszczorz – koncertmistrz, Adrianna
Cienińska, Bartłomiej Fromm, Luba Galas,
Iwona Gorgol

Kontrabasy

Radosław Maniak – prowadzący grupę,
Maria Szymkiewicz – zastępczyni prowadzącego
grupę, Konstantin Kniazyszczze, Tobiasz Michna

Flety

Zuzanna Borowiecka, Sonia Kusiak, Izabela Lewek

Oboje

Barbara Jamroziak, Katarzyna Kulczycka,
Paweł Synkiewicz

Klarnety

Piotr Lewek, Marek Maciejewski,
Bartłomiej Dobrowolski, Jacek Piekielny

Fagoty

Nikodem Antosik, Henryk Jamroziak,
Jacek Płóciennik

Waltornie

Włodzimierz Galas, Katarzyna Kwiatkowska,
Marek Kubera, Katarzyna Karpińska,
Aleksander Staryniec

Trąbki

Krzysztof Kwiatkowski, Wojciech Musiał

Puzony

Przemysław Chmielewski, Olof Knochenhauer,
Tomasz Banasiak, Maciej Chyży

Instrumenty perkusyjne

Bartosz Bindel – kierownik sekcji perkusji,
Romuald Boguszewicz

Inspektor orkiestry

Patriciu Cristian Pitis

Bibliotekarze

Jacek Fabiniak, Jacek Piekielny

Muzycy gościnni

Bartosz Bober, Jarosław Górniak, Małgorzata
Korpysz-Owczarek, Katarzyna Libront, Dorian
Pawelczak, Dominika Piechowiak-Dotżyńska,
Barbara Zdziarska-Woods – skrzypce, Zuzanna
Figaj, Julia Heinzel, Malwina Kęszycka – altówka,
Magdalena Skrętkowska, Olgierd Żemojtel –
wielonczela, Alicja Garczarek, Karolina Kocik
– harfa, Piotr Kosiński – tuba, Michał Owczarek
– kontrafagot, Mateusz Fidyka, Marcin Wieczorek
– trąbka, Karolina Bindel, Michał Jedynak –
instrumenty perkusyjne

Zapraszamy na koncert symfoniczny

Koncert Dyplomowy Studentów Akademii Muzycznej im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu

31 maja 2024 / 19:00

Sala koncertowa Filharmonii Kaliskiej

Magdalena Sobolewska – dyrygentka

Anastasiia Mudrakova – dyrygentka

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Kaliskiej

Emilie Mayer

Symfonia nr 1 c-moll

Wolfgang Amadeusz Mozart

Symfonia nr 39 Es-dur KV 543

Dołącz do nas!

 @Filharmonia.Kaliska

 filharmonia_kaliska

Filharmonia Kaliska

Instytucja Kultury Miasta Kalisza

al. Wolności 2, 62-800 Kalisz

tel. 62 767 64 90

www.filharmoniakaliska.pl

Sala koncertowa Filharmonii Kaliskiej

Aula im. prof. J. Rubińskiego WPA UAM w Kaliszu

ul. Nowy Świat 28-30

Bilety:

normalny: **45 zł**

ulgowy: **35 zł**

Bilety do nabycia w sprzedaży internetowej oraz w kasie Filharmonii Kaliskiej przy al. Wolności 2, tel. 62 757 07 48, od wtorku do piątku w godz. 12:00 do 17:00, w dniu koncertu w godz. 12:00 do 15:00 oraz w miejscu wydarzenia na godzinę przed jego rozpoczęciem.

Kalisz

**Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego**

Instytucja Kultury Miasta Kalisza współprowadzona przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

